

Summary

Reason for the study

In the policy document *Criminality in relation to the integration of ethnic minorities* (1997) it was stated that Antilleans and Moroccans in particular came into contact with the police and the courts relatively frequently. The policy document attributed the over-representation of these groups above all to social and cultural factors. The ministers of home affairs and justice at the time expressed the fear that similar problems would arise with 'relatively recent groups of immigrants', particularly those from African countries. Several years later it emerged from the *Integrated Security Report 2000* that in 1998 half of all juveniles from ethnic minorities (first generation) who were suspected of crimes were from

ethnic groups other than the 'big four' (Surinamese, Antilleans & Arubans, Turks and Moroccans). These suspects included young people born in Africa and East European countries, but also West Europeans. This finding was one of the reasons why the Prevention, Juvenile Crime and Sentencing department of the Ministry of Justice asked the ministry's Research and Documentation Centre (WODC) to conduct further research into crime among juveniles and young adults in ethnic groups other than the 'big four'. The department's intention was to identify possible problems in these groups early on with a view to prevention of crime. While the research was being conducted for this study the *Integration Monitor 2002* was published, which showed that juveniles from countries such as the former Yugoslavia, Somalia and Iraq are also over-represented in the figures for those suspected of crimes. Another recent study has shown that this is also true for juveniles and young adults from the former Soviet Union (Snel et al., 2000).

The problem and research group

The question addressed in this study is:

Are there ethnic groups, excluding the 'big four', that account for such a large share of juvenile crime as to indicate a need for preventive measures? If so, which groups are they? Do these groups encounter problems which would provide a context for preventive measures? If so, what are these problems? This problem was broken down into seven research questions.

The study concerns juveniles (12 to 17 years) and young adults (18 to 24 years) and is limited to first-generation members of ethnic minorities (Western and non-Western). The point of departure is that these young people will remain in the Netherlands for at least several more years, whatever their residence status may be.

The analysis of the data on suspects of crimes (see below) is largely confined to juveniles from European countries and from so-called new ethnic groups. This latter definition refers to groups with a relatively short history of migration to the

Netherlands. A substantial share of these migrants arrived in the Netherlands as asylum seekers. They include unaccompanied, underage asylum seekers (known as AMAs). The study only considers the question of which problems can be addressed with preventive measures with respect to the new ethnic groups.

Method

The study consisted of a quantitative and a qualitative component. For the quantitative component, national crime figures from the Police Records System (HKS) for 1999 and 2000 and the Justice Documentation Research and Policy Database (OBJD) for 1999 were analysed. These records only relate to registered crime (mainly serious offences). Criminals or suspects of crimes who did not come to the attention of the police or against whom no formal complaint was prepared are of necessity ignored in this report. In addition, in interpreting the results it has to be remembered that the crime figures are affected by the willingness of the public to report crimes and the priorities of the police. To determine the degree to which the ethnic groups studied in this report are over-represented or under-represented in the crime figures the number of juvenile suspects in each group was compared with the number of young people from the same country of origin registered as living in the Netherlands. The results of this comparison may have been distorted by the presence of suspects in the Police Records System who were living illegally in the Netherlands. As a result, the degree of over-representation is probably somewhat exaggerated. The qualitative component of this study was exploratory in nature. Ten meetings were organised with focus groups involving a total of 77 professionals whose day-to-day work brings them into contact with juveniles from new ethnic groups. These professionals work in areas such as education, social welfare, psychosocial counselling, justice organisations, representative organisations of the ethnic minorities themselves, and organisations that provide assistance to refugees and unaccompanied underage asylum seekers. During the meetings we elicited practical experiences and insights from the participants in an effort to gain a clearer understanding of the background to juvenile crime in these groups and the possibilities for preventing and dealing with it. The theoretical framework for the discussions was a socio-ecological model which incorporated risk and protective factors that apply both generally and specifically to ethnic minorities. The professionals fleshed out these factors and supplemented them with their own experiences and insights. Since it was beyond the scope of the project for the researchers to assess their views, further research is needed into their practical validity.

Results

Nature and scale of juvenile crime

The answer to the question of whether there are ethnic groups in the Netherlands – other than the ‘big four’ – which account for such a large share of juvenile crime that preventive measures are necessary is ‘yes’. In absolute terms, around one-seventh of all suspects between the ages of 12 and 24 in 1999 and 2000 were born in a country other than the Netherlands, the Antilles and Aruba, Surinam, Turkey or Morocco. Although this is not a particularly large proportion, the percentage of suspects in many of the groups studied is higher than the percentage of suspects in the total juvenile population (all countries of birth). In other words, some of these groups are over-represented in the crime figures.

Most suspects from *European countries* do not live in the Netherlands. Among those that do live in the Netherlands, juveniles from France, Belgium, Poland, Germany, Great Britain and Italy are somewhat over-represented. In 2000 the percentage of suspects between 12 and 24 years of age in these groups was up to double the average. The number of Italian girls and young women regarded as suspects was remarkably high.

Analysis of the pattern of crime shows that the proportion of crimes against property is above-average among Poles and Italians. Juveniles from France, Belgium and Germany are suspected relatively frequently of drug offences. The majority of these offences probably involve drug tourists who do not live in the Netherlands.

In a relatively large number of cases involving Germans and Belgians the Public Prosecution Department reach a settlement, while judges impose a prison sentence on young adults from Britain and Poland relatively often. Crime prevention measures targeted at European groups are probably most appropriate in the border towns and large cities which suffer the most from drug problems.

Among juvenile suspects from *new ethnic groups* a difference can be observed between Afghans and Chinese on the one hand and the other groups covered by the study on the other. The percentage of young Chinese and Afghan suspects fluctuates around the average. By contrast, the following countries (in descending order) are clearly over-represented in the crime figures: the former Soviet Union, the Democratic Republic of Congo, Sierra Leone, Angola, Somalia, Sudan, the former Yugoslavia, Ethiopia and Eritrea, Iran and Iraq. The percentage of suspects between the ages of 12 and 24 born in these countries ranged from just over twice the average to almost five times higher in 2000. Even after correction for gender, the over-representation of groups that are made up mainly of men in the Netherlands does not disappear. A striking finding is that African girls and young women are also heavily over-represented in the figures for female suspects.

Juveniles from the former Soviet Union and former Yugoslavia are suspected relatively often of non-violent crimes against property. Among many of the other groups the percentage of offences involving violence is slightly higher than average. Most groups are under-represented in the categories 'criminal damage and public order', 'traffic' and 'drug' offences.

The profiles of settlements by the Public Prosecution Department and the courts do not differ greatly from the average profile. The cases involving a number of groups relatively frequently end with an acquittal or a dismissal. However, the absolute number of cases in which acquittal or dismissal is followed is very small, and the reasons for dismissing cases are unknown to us. On the basis of these data, therefore, we cannot draw any clear conclusion as to whether juveniles from these groups are wrongly arrested more often than young people from other groups. This is a point that should be looked into by police and justice organisations.

The professionals that took part in the focus group meetings appear to know little about the scale of crime among juveniles from new ethnic groups, especially as regards the national situation. Some have seen signs of delinquent behaviour, but crime among these groups takes place in 'shadowy worlds' that the professionals know little about. The general impression of the professionals is that crime among young people from new ethnic groups is not a serious problem. In terms of actual numbers this impression is supported by the figures, but not where the degree of over-representation compared with the national average is concerned.

In practice criminal and delinquent behaviour are observed mainly among young people from East European countries, Angola and Somalia. The offences are mainly crimes against property and crimes of violence, while juveniles from Eastern Europe and Angola also seem to be involved in organised crime directed from their country of origin. The professionals suspect a lot of hidden problems among Chinese juveniles.

Backgrounds of juvenile crime

The question was posed whether juveniles from new ethnic groups experienced problems that could be addressed in order to prevent delinquent and criminal behaviour. The answer to this question is also affirmative. Participants in the focus group meetings mentioned various risk factors in the environment in which young people from new ethnic groups live and which can promote the development of criminal behaviour. These factors are both general and specific to particular groups. The different risk factors apply to varying degrees for unaccompanied underage asylum seekers, juveniles in families and juveniles who are living illegally in the Netherlands.

The professionals recognised and acknowledged the risks drawn from the literature and presented to them (social factors, personal factors, family, school,

work, friends/free time, the reasons for becoming refugees, cultural differences between the family and the outside world, cultural conflicts within families). While stressing the factors relating to the community and the social environment, they also identified some additional specific risk factors: the socio-economic situation in the country of origin, unrealistic expectations of the situation in the Netherlands among migrants and various aspects of Dutch government policy towards the admission, reception, repatriation and integration of asylum seekers and refugees.

In defining the *general risk factors* the professionals emphasised the following problems.

Social position

- financial problems;
- living in a deprived neighbourhood;
- living illegally in the Netherlands (which means having no access to public services).

Family

- absence of a social network;
- violence within the family and the use of qat (Somalians);
- unaccompanied underage asylum seekers: being alone they lack supervision and control.

School

- arrears in education among the juveniles;
- failure of the education offered to match the different levels of ability of the juveniles;
- problems gaining access to courses, apprenticeships and the labour market;
- gaps in school curriculum due to transfers between reception centres for asylum seekers;
- lack of supervision of truancy.

Friends and recreation

- membership of young people from Somalia and Sierra Leone in Moroccan and Antillean juvenile gangs (especially the drug scene);
- inadequate access to regular recreational facilities;
- unaccompanied underage asylum seekers: have no friends or they are dispersed.

The *specific risk factors* identified by the professionals are:

Refugee backgrounds

- they come from a war situation;
- they come from a situation of lawlessness.

Socio-economic situation in the country of origin

- few if any educational facilities;
- economic chaos and corruption.

Expectations

- parents' expectations of a good education for their children cannot be met in the short term.

Asylum procedure

- lengthy asylum procedures and uncertainty about future position in the Netherlands;
- unaccompanied underage asylum seekers: 'fibbing' about their age.

Admission and integration policy

- once admitted, migrants are not given sufficient opportunities to participate fully in society;
- lack of future prospects.

Parents with specific problems of their own

- parents who have suffered traumatic experiences;
- parents who have suffered a loss of status after migration;
- families who cannot settle in the Netherlands.

Cultural differences between family and the school/outside world

- difficulty involving parents in the education of their children because of language problems and a belief among parents that education is exclusively the task of the school;
- lack of supervision by the parents of the behaviour of their children outside the home in the expectation that others will keep an eye on them.

Generational and acculturation conflicts in the family

- young people grow away from their parents because children settle more easily in Dutch society than their parents and no longer accept everything they say.

Reception and repatriation policy for unaccompanied underage asylum seekers

- unfavourable conditions in asylum seeker centres;
- bottlenecks in the decentralised reception of unaccompanied underage asylum seekers in Small Residential Units;
- compulsory departure of unaccompanied underage asylum seekers from the units at the age of eighteen;
- stricter repatriation policy.

Possible *protective factors* identified by the professionals are:

- parents having a higher education;

- cultural differences between the family and Dutch society being minor;
- parents ‘consciously’ rearing their children and monitoring their performance at school;
- parents consciously adapting to a future in the Netherlands;
- the presence of a social network and support from their own ethnic community.

Although the professionals tend to assign considerable weight to particular factors in the socio-ecological model, such as the standard of education of the parents, on the basis of literature and our findings we must observe that the differences found in the level of crime cannot be solely explained by just one of the following factors:

- a. the differences in education and position in the labour market between the various groups;
- b. the question of whether a group includes a relatively large or small number of single young people;
- c. the degree to which there are cultural differences between the country of origin and the Netherlands.

This finding confirms the point of departure of the risk factor approach that the development of problematic behaviour is determined in each individual situation by a combination of and interaction between risk and protective factors, in other words it is a question of multi-causality.

Suggestions for prevention and criminal sanctions

In the development of preventive policy the focus is often on reducing risk factors and strengthening protective factors. However, the government cannot influence all of these factors equally easily. The professionals made the following suggestions for the *prevention* of delinquent and criminal behaviour:

Family/social network

- actively inform parents about Dutch society, including the Dutch education system and about possible cultural differences in the area of child rearing;
- set up ‘buddy’ programmes for young people who receive no family support and stimulate participation by members of the ethnic groups and their representative organisations in those schemes.

Education

- address institutional obstacles connected with the residential status of juveniles;
- ensure strict control of truancy among young people;
- involve parents more actively in the school;
- stimulate the formation of ‘Community Schools’.

Aliens policy

- speed up asylum procedures and reduce the length of time asylum seekers spend in reception centres;
- formulate a transparent repatriation policy;
- gear the reception and counselling of unaccompanied underage asylum seekers more to their personal skills than to their age;
- improve the scope and content of the supervision in all forms of care for unaccompanied underage asylum seekers;
- help unaccompanied underage asylum seekers who have to return to their country of origin to prepare better for their departure.

Psycho-social welfare services

- increase the expertise of welfare institutions for dealing with the psychological problems of new ethnic groups, especially those resulting from traumatic events;
- introduce more cultural diversity in the various institutions which work with new ethnic groups (including schools and justice organisations);
- involve the organisations from the ethnic minorities themselves in addressing juvenile problems and family problems;
- help the organisations from the ethnic minorities to professionalise and subsidise them.

As regards delinquent behaviour the professionals feel that the current options for *criminal sanctions* for offences by juveniles from new ethnic groups are too limited. For example, they feel that supervision by the youth probation service should be available for all juveniles regardless of their residence status. They also feel that extra facilities are needed for young people from new ethnic groups who are given a so-called HALT settlement. However, it was observed that an alternative sentence is not always interpreted as a punishment. The professionals do not, however, call for the design of separate sanctions for juveniles from new ethnic groups.

Furthermore, the professionals once again recommend more and better *cooperation* between the various agencies involved with young people from new ethnic groups.

Conclusion

Given the large number of risk factors which juveniles from new ethnic groups appear to face the finding that they are over-represented in the crime figures is not surprising. Among the suggestions from professionals for preventing and tackling this problem, the resounding recommendation is that the development of policy for new ethnic groups should be tailored to the individual circumstances of young people and parents rather than the existing rules. An important bottleneck in this regard is that the future prospects for these people in the Netherlands are unclear, both for themselves and for organisations and policymakers. This hampers their integration in a wide range of areas. But in our view crime prevention is important with respect to anyone who is staying in the Netherlands for however long, both in the interests of Dutch society and of the persons concerned. This means that the risk factors that have been identified must be addressed as far as possible, even if it is not always clear how long the individuals concerned will actually stay in the Netherlands. This approach will in any case require a relaxation of the rules concerning age and the residence status required to qualify for guidance that apply in the areas of care of asylum seekers, education, social services and the juvenile criminal system. These and other suggestions that were made affect not only the area of responsibility of the Ministry of Justice but also that of other ministries, local authorities, schools, civil organisations and organisations of ethnic minorities themselves.

Literatuur

Adriani, P.J.A., M. Smit

Verlies, geweld en acculturatie in het leven van jeugdige vluchtelingen
Comenius, jrg. 18, nr. 3, 1998, pp. 219-236

Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken

*Vreemdelingen in bewaring. Advies over vreemdelingenbewaring en
verwijdering van 'criminele' illegalen*
Den Haag, ACVZ, 2002

**Alleenstaande minderjarige asielzoekers. Brief van de Staatssecretaris van
Justitie, 1 mei 2001**

Tweede Kamer 2000-2001, 27 062, nr. 14
Den Haag, Sdu, 2001

**Antwoorden van de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie op vragen
van het lid Halsema (GL) over de uitzetting van jonge asielzoekers, 4 november
2002**

Den Haag, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie & Directie
Vreemdelingenbeleid, Ministerie van Justitie

Boerebach, N.

Werken met ama's. Verbetering communicatie noodzakelijk.
SPH. Tijdschrift voor sociaal pedagogische hulpverlening, 2002, nr. 49, pp. 28-31

Boerman, F., W. van Tilburg, M. Grapendaal

**Landelijke criminaliteitskaart 1999. Aangifte- en verdachtenanalyse op basis
van HKS-gegevens**

Zoetermeer, Korps landelijke politiediensten, Dienst Nationale Recherche
Informatie, 2002

Bloor, M., J. Frankland, M. Thomas, K. Robson

Focus Groups in Social Research
Thousand Oaks, Sage, 2001

Bol, M.W., C.C.J.H. Bijleveld

Longitudinaal jeugdonderzoek in Nederland. In: R. Loeber, N.W. Slot, J.A.
Sergeant (red.), *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie. Omvang, oorza-
ken en interventies*
Houten/Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 2001, pp. 391-399

Bol, M.W., M.H. ter Horst-Van Breukelen

Jeugd. In: F.W.M. Huls, M.M. Schreuders, M.H. ter Horst-Van Breukelen, F.P.
van Tulder (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2000. Ontwikkelingen en
samenhangen*
Den Haag, WODC, 2001, pp. 133-172

Boneschanker, E., M. Janssens, I. van der Tuin

Irakezen in Fryslân
Leeuwarden, Bureau Coulon, 2002

Burer, K., E. Wiersma

*Delinquent gedrag onder alleenstaande minderjarige asielzoekers: een
probleem? Een verkennend onderzoek*
Den Haag, WODC, 1996

Centraal Bureau voor de Statistiek

Jaarcijfers. Allochtonen, 1 januari 2000

Maandstatistiek van de bevolking, jrg. 48, nr.9, 2000, pp. 22-47

Choenni, C.

Irakezen in Nederland, een profiel

Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2002

De Somalische jeugd en de toekomst. Verslag conferentie 22 november 2000

Eindhoven, Palet, steunpunt voor multiculturele ontwikkeling in

Noord-Brabant, 2001

Dominguez Martinez, S., S. Groeneveld, E. Kruisbergen

Integratiemonitor 2002

Rotterdam, Instituut voor Sociologisch-Economisch Onderzoek (ISEO), 2002

Eijken, T., C. Spindler

Korte beleidsverkenning (KB-1). Halt-afdoeningen bij allochtone jeugdigen

Den Haag, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid, Ministerie van Justitie
2000

Eldering, L.

Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief

Rotterdam, Lemniscaat, 2002

Engbersen, G.

The unanticipated consequences of panopticon Europe: residence strategies of illegal immigrants. In: V. Guiraudon, C. Joppke (red.), *Controlling a New Migration World*

Londen, Routledge, 2001, pp. 222-246

Engbersen, G., J.P. van der Leun, R. Staring, J. Kehla

Inbedding en uitsluiting van illegale vreemdelingen

Amsterdam, Boom, 1999

Engbersen, G., R. Staring, J. van der Leun, J. de Boom, P. van der Heijden,

M. Cruijff

Illegale vreemdelingen in Nederland. Omvang, overkomst, verblijf en uitzetting

Rotterdam, RISBO/EUR, 2002

Gore, S., J. Eckenrode

Context and process in research on risk and resilience. In: R.J. Haggerty,

L.R. Sherrod, N. Garmezy, M. Rutter (red.), *Stress, risk, and resilience in children and adolescents. Processes, mechanisms and interventions*

Cambridge, Cambridge University Press, 1996, pp. 19-63

Haan, W. de, M. Althoff

Vreemd en verdacht. Een verkennend onderzoek naar criminaliteit in en om asielzoekerscentra

Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, 2002

Haen-Marshall, I. (red.)

Minorities, Migrants and Crime: Diversity and Similarity across Europe and the United States

Thousand Oaks, Ca, Sage, 1997

Heide, W. van der, P.P.J. Groen

Tenuitvoerlegging van sancties. In: F.W.M. Huls, M.M. Schreuders, M.H. ter Horst-Van Breukelen, F.P. van Tulder (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2000. Ontwikkelingen en samenhangen*
Den Haag, WODC, 2001, pp. 109-131

Heiden-Attema, N. van der, M.W. Bol

Moeilijke jeugd. Risico- en protectieve factoren en de ontwikkeling van delinquent gedrag in een groep risicjongeren
Den Haag, WODC, 2000

Hessels, Th.

Somaliërs in Nederland, een profiel
Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2000

Hessels, Th.

Iraniërs in Nederland, een profiel
Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2002

Hessels, Th., F. Wassie

Afghanen in Nederland, een profiel
Den Haag, Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden, Ministerie van Justitie, 2003

Hirsi Ali, A.

Somalische gemeenschap Amersfoort
Utrecht, s.n., 1999

Hoek, J. van der, M. Kromhout

Oude zorgen en nieuwe onzekerheden. De opvang van 15 tot 18 jarige nieuwkomers nader bekeken
Leiden, PEWA, 1997

Holmes, B., F. Kriek

Gemeentelijk en provinciaal beleid voor nieuwe etnische groepen
Leiden, Research voor Beleid, 2002

Junger, M., K. Wittebrood, R. Timman

Etniciteit en ernstig en gewelddadig crimineel gedrag. In: R. Loeber, N.W. Slot, J.A. Sergeant (red.), *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie. Omvang, oorzaken en interventies*
Houten/Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 2001, pp. 97-127.

Junger-Tas, J.

Beleid en preventie van jeugdcriminaliteit. In: *Veelbelovend en effectief. Overzicht van preventieve projecten en programma's in de domeinen Gezin, School, Jeugd, Wijk. Eerste editie CtC-gids*
Utrecht, NIZW, 2001, pp. 13-26

Klooster, E.M., A.J.E. van Hoek, C.A. van 't Hoff

Allochtonen en strafbeleving. Een onderzoek naar de strafbeleving van Antilliaanse, Surinaamse, Marokkaanse en Turkse jongens
Den Haag, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid, Ministerie van Justitie 1999

Korf, D.J., G.W. Bookelman, T. de Haan

Diversiteit in criminaliteit. Allochtone arrestanten in de Amsterdamse politie-statistiek

Tijdschrift voor Criminologie, jrg. 43, nr. 3, 2001, pp. 230-259

Laan, P.H. van der

Antisociaal gedrag en jeugdcriminaliteit. Aard, omvang en ontwikkeling

Kind en Adolescent, jrg. 22, nr. 4, 2001, pp. 192-210

Matthys, W.

De betekenis van biologische factoren voor de behandeling van gedragsstoornissen

Kind en Adolescent, jrg. 22, nr. 4, 2001, pp. 268-280

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Integrale Veiligheidsrapportage 2000. Over aspecten van veiligheid 1998/1999

Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2000

Ministerie van Binnenlandse Zaken, Ministerie van Justitie

Criminaliteit in relatie tot de integratie van etnische minderheden

Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken & Ministerie van Justitie, 1997

Morelli, C., K. Braat

Kinderen zonder Status. Een oriënterende studie naar de leefsituatie van 'illegale kinderen' in Nederland

Amsterdam, Defence for Children International, afd. Nederland, 1999

Nicolaas, H., A. Sprangers

Klein deel van asielzoekers ingeschreven in GBA.

Maandstatistiek van de bevolking, jrg. 49, nr. 9, 2001a, pp. 4-7

Nicolaas, H., A. Sprangers

Waarom komen immigranten naar Nederland?

Maandstatistiek van de bevolking, jrg. 49, nr. 1, 2001b, pp. 4-7

Nicolaas, H., A. Sprangers

Gezinshereniging van asielmigranten nog gering

Maandstatistiek van de bevolking, jrg. 49, nr. 1, 2001c, pp. 8-14

Nijsten, C., P. Geense, T. Pels, W. Vollebergh

Allochtone ouders en justitie. Vragen en behoeften van Antilliaanse,

Marokkaanse, Surinaamse en Turkse ouders van jeugdigen die in aanraking komen met politie en justitie

Nijmegen, Katholieke Universiteit Nijmegen, Rotterdam, Instituut voor Sociologisch-Economisch Onderzoek (ISEO), 2002

Orobio de Castro, B.

Emoties en sociale cognities van kinderen en jongeren met antisociale gedragsproblemen

Kind en Adolescent, jrg. 22, nr. 4, 2001, pp. 281-294

Pagee, R. van

Eigen Kracht

Amsterdam, SWP, 2002

Ploeg, J.D. van der, E.M. Scholte

Lastposten of slachtoffers van de samenleving?
Rotterdam, Lemniscaat, 1990

Radstake, H., M. Deković

AMA's onderweg. De integratie van alleenstaande minderjarige asielzoekers in Nederland
Amsterdam, SWP, 2002

Rapportage integratiebeleid etnische minderheden 2001

Tweede Kamer 2001-2002, 28 006 nr. 2, 2002
Den Haag, Sdu, 2002

Rutter, M.

Stress research: accomplishments and tasks ahead. In: R.J. Haggerty, L.R. Sherrod, N. Garmezy, M. Rutter (red.), *Stress, risk, and resilience in children and adolescents. Processes, mechanisms and interventions*
Cambridge, Cambridge University Press, 1996, pp. 354-385

San, M. van, A. Leerkes

Criminaliteit en criminalisering. Allochtone jongeren in België
Amsterdam, Amsterdam University Press, 2001

San, M. van, E. Snel, R. Boers

Woninginbrekers en zware jongens. Daders uit voormalig Joegoslavië in beeld
Zeist, Kerckebosch, 2002

Scholte, E.M.

Aandachtsgebieden bij psychosociale diagnostiek. In: E.J. Knorth, M. Smit (red.), *Planmatig handelen in de jeugdhulpverlening*
Leuven/Apeldoorn, Garant, 1999, pp. 115-134

Snel, E., J. de Boom, J. Burgers, G. Engbersen

Migratie, integratie en criminaliteit. Migranten uit voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjet-Unie in Nederland
Rotterdam, RISBO, 2000

Snippe, J., B. Bieleman

Monitoring drugsoverlast Venlo. Indicatoren en nulmeting
Groningen/Rotterdam, IntraVal, 2002

Stichting Nidos

Jaarverslag 2001
Utrecht, Stichting Nidos, 2002

Studulski, F.

De brede school. Perspectief op een educatieve reorganisatie
Amsterdam, SWP, 2002

Thomeer-Bouwens, M., M. Smit

Alleenstaande minderjarige asielzoekers op eigen benen
Leiden, Orthopedagogiek, 2000

Tilburg, W. van, M. Grapendaal

Allochtone verdachten in 1998. Een beschrijving van de verdachtenpopulatie uit 1998 naar herkomst op basis van het HKS
s.l., Dienst Nationale Recherche Informatie, 2000

Tillaart, H. van den, M. Olde Monnikhof, S. van den Berg, J. Warmerdam

Nieuwe etnische groepen in Nederland. Een onderzoek onder vluchtelingen en statushouders uit Afghanistan, Ethiopië en Eritrea, Iran, Somalië en Vietnam
Nijmegen, Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), Ubbergen, Tandem Felix, 2000

Tillaart, H. van den, J. Warmerdam

Irakese vluchtelingen in Nederland
Nijmegen, Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), 2002

Tonry, M. (red.)

Ethnicity, Crime and Immigration: Comparative and Cross-National Perspectives
Chicago, University of Chicago Press, 1997

Tulder, F.P. van

De strafrechtsketen in samenhang. In: F.W.M. Huls, M.M. Schreuders, M.H. ter Horst-Van Breukelen, F.P. van Tulder (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2000. Ontwikkelingen en samenhangen*
Den Haag, WODC, 2001, pp. 221-248

Valk, H.A.G. de, I. Esveldt, K. Henkens, A.C. Liefbroer

Oude en nieuwe allochtonen in Nederland. Een demografisch profiel
Den Haag, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2001

Veer, G. van der

Gevluchte adolescenten: ontwikkeling en hulpverlening
Jeugd en samenleving, jrg. 25, nr. 9, 1995, pp. 515-529

Vuyk, R.

Opgroeien onder moeilijke gezinsomstandigheden
Amersfoort/Leuven, Acco, 1986

Wang, C.S., H.G. Aten

Vervolging en berechting. In: F.W.M. Huls, M.M. Schreuders, M.H. ter Horst-van Breukelen, F.P. van Tulder (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2000. Ontwikkelingen en samenhangen*
Den Haag, WODC, 2001, pp. 83-107

Wartna, B.S.J.

De WODC-recidivemonitor. Meer inzicht in de werking van strafrechtelijke interventies
Justitiële verkenningen, jrg. 28, nr. 8, 2002, pp. 64-76

Werkgroep Landelijke Criminaliteitskaart

170.000 verdachten (en hun kenmerken). Landelijke verdachtenkaart 1998: eerste aanzet
Woerden, Abrio, 2000

Wijk-Zielstra, E.M. van, M.A.E. Thomeer-Bouwens, M. Smit

Ik heb het achter mijn rug gezet. Voormalige alleenstaande minderjarige asielzoekers in Nederland
Leiden, Universiteit Leiden, 2001

Bijlage 1

Samenstelling van de begeleidings- commissie

voorzitter

mw. mr. C.M. le Clercq-Meijer, rechter-commissaris rechtbank 's-Gravenhage

leden

mw. mr. S.B. de Pauw Gerlings, vice-president rechtbank Rotterdam

drs. P. Versteegh, Politie Haaglanden, Staf Korpsdirectie/Analyse & Research

mw. mr. F. Mulder, Directie Jeugd & Criminaliteitspreventie, Ministerie van
Justitie (opdrachtgever)

mr. drs. M.A. Evers, Directie Opsporingsbeleid, Ministerie van Justitie

in het najaar van 2002 opgevolgd door mw. drs. N.J.P. Waterreus

mr. Th. Hessels, Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden, Ministerie
van Justitie

dr. R.V. Bijl, hoofd afdeling Criminaliteitspreventie, Slachtofferzorg,
Jeugdbescherming en Sanctietoepassing, WODC

Bijlage 2

Deelnemers focusgroepbijeenkomsten

Onderwijs

mw. Betting, Trajectumcollege, Maastricht
mw. Couturier, Pallas Athene College, Ede
mw. Daane, Pallas Athene College, Ede
mw. Kroes, Montessori College Oost, Amsterdam
mw. Lotte, ROC Amerlanden, Zeist/Amersfoort/Veenendaal
dhr. Stegenga, Pallas Athene College, Ede
dhr. Westerink, directeur onderwijs Stg. Valentijn, Elspeet
dhr. Zweers, Dollard College, Winschoten

Welzijnswerk

mw. Courtens, Traject, Maastricht
mw. Jozeph, Traject, Maastricht
dhr. Mouchtari, SIS, afdeling jeugd, Hilversum

Psychosociale hulpverlening

dhr. Hofman, Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs Drenthe, Assen
mw. Jasperse, Centrum '45-De Vonk, Amsterdam
dhr. Al Shebani, Parnassia psychomedisch centrum, Den Haag
dhr. Tuk, Pharos kenniscentrum vluchtelingen en gezondheid, Utrecht

Justitiële organisaties

dhr. De Beer, Officier van Justitie, Rotterdam
mw. Van Buuren, Raad voor de Kinderbescherming, Rotterdam
dhr. Donkers, politie Enschede
mw. Ekas, politie Friesland
dhr. Grashuis, politie Haaglanden
dhr. Kloosterman, politie Friesland
mw. Poelmann, Raad voor de Kinderbescherming, Den Haag
dhr. Rademaker, Raad voor de Kinderbescherming, Amsterdam
mw. De Roy, Raad voor de Kinderbescherming, hoofdkantoor, Utrecht
dhr. Schaeken, Raad voor de Kinderbescherming, Maastricht
dhr. Wierenga, politie Drenthe
dhr. Willekes, politie IJsselland, Deventer
dhr. Van Zanten, politie Tilburg

Organisaties in de vreemdelingenketen

dhr. Bezema, vreemdelingenpolitie Groningen
dhr. Dirksen, vreemdelingenpolitie Rotterdam-Rijnmond
dhr. Handgraaf, IND, Bureau Bijzondere Zaken

dhr. Hoeksema, IND, Bureau Bijzondere Zaken
dhr. Panka, vreemdelingenpolitie Haaglanden

Organisaties t.b.v. migranten en vluchtelingen algemeen

mw. Amin, Kliq (reïntegratieproject Somaliërs), Tilburg
mw. Baars, Nieuwkomers en Vluchtelingenwerk, Tilburg
mw. Boekestein, Vluchtelingenwerk Amsterdam
dhr. Cadogan, Steunpunt Minderheden Overijssel, Almelo
mw. Davids, Vluchtelingenwerk Den Haag
mw. Kurpershoek, Vluchtelingenwerk Rijnmond
mw. Lozowski, Landelijk bureau VluchtelingenWerk Nederland, Amsterdam
mw. Mohammed, Kliq (reïntegratieproject Somaliërs), Tilburg
dhr. Oostdam, Vluchtelingen en Nieuwkomers, Nijmegen
dhr. Turk, Vluchtelingenwerk en Opvang Nieuwkomers, Enschede
dhr. Yahye, Migratie, Integratie en Participatie, gemeente Rotterdam

Zelforganisaties

dhr. Asmellash, DIR, zelforganisatie Ethiopiërs
dhr. Barrie, Sierra Leone Progressive Union, Enschede
dhr. Biampata, Msaada, zelforganisatie Congolezen
dhr. Botaka, adviseur Docu Congo, zelforganisatie Congolezen
dhr. Eskandari, Verdediging Democratie in Iran, Groningen
dhr. Etel, zelforganisatie Eritreërs
dhr. Hamoud, zelforganisatie Somaliërs
mw. Khorrami, Payam, zelforganisatie Iraniërs
dhr. Mbikayi, Msaada, zelforganisatie Congolezen
dhr. Salman, Iraaks Democratisch Centrum

Opvang asielzoekers algemeen

mw. Hulsman, Asielzoekerscentrum Ten Boer, Centraal Orgaan opvang
Asielzoekers (COA)-cluster Groningen-Midden
dhr. Schuurmans, COA regio Noord
dhr. De Vetten, COA-cluster Groningen-Midden

Opvang en begeleiding AMA's

Voogdijvereniging Nidos:

dhr. Van Bokhorst, Nidos, Arnhem
dhr. Hassan, Nidos, Delft
mw. Hermanussen, Nidos, hoofdkantoor, Utrecht
mw. Kerkhof, Nidos, Delft
dhr. Sia, Nidos, Breda

Eerste opvang door Stg. Valentijn:

dhr. Engelhard, Valentijn, Elspeet

mw. Van der Slik, Valentijn, Nunspeet

Vervolgopvang door diverse organisaties:

mw. Arriëns, Nové, Apeldoorn

dhr. Bakker, Timon, Hilversum

mw. Benjamins, Stg. Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (SAMAH),
Amsterdam

dhr. Braaksma, Nomas, Leeuwarden

dhr. Busweiler, Makoom, Zwolle

dhr. Geudeke, Timon, Bussum

dhr. Horjus, voorheen Timon, nu Horjus en Partners (onderzoek)

mw. Lenaers, HVO Querido, Amsterdam

dhr. Schulkes, Nomas, Leeuwarden

mw. Spaltman, Meerwijck, Utrecht

dhr. Sterk, Centrum voor Dienstverlening Rotterdam

dhr. Qvanjer, Centrum voor Dienstverlening, Rotterdam

dhr. Zuidam, Centrum voor Dienstverlening, Rotterdam

Bijlage 3

Topic-lijst

Focusgroepbijeenkomsten 'criminaliteit en preventie bij jongeren uit asiellanden'⁵⁹

A Inleiding en kennismakingsronde

B Gespreksthema: Criminaliteitsproblemen en achtergronden

Criminaliteitsproblemen

- 1 Groepen die nauwelijks een probleem van criminaliteit opleveren
- 2 Groepen die wel een probleem van criminaliteit opleveren
- 3 Reactie deelnemers op gevonden cijfers (ter plekke meegedeeld door onderzoekers)

Achtergronden

- 4 Problemen die het risico op het vervallen in de criminaliteit vergroten
- 5 Reactie op schema van 'risicofactoren' (zie hoofdstuk 5, paragraaf 5.5.1)
- 6 Kenmerken van 'succesvolle' jongeren uit asiellanden ('protectieve factoren')

Pauze

C Gespreksthema: Preventie en aanpak

- 7 Hoe kan worden voorkomen dat jongeren uit asiellanden in de criminaliteit terechtkomen?
- 8 Hoe kan bestaande criminaliteit in deze groepen worden teruggedrongen?
- 9 Knelpunten die deelnemers ervaren of verwachten bij preventie en aanpak
- 10 Welke deskundigen moeten wat doen om de criminaliteit van jongeren uit asiellanden terug te dringen?

D Samenvatting bevindingen en afsluiting

⁵⁹ Tijdens de focusgroepbijeenkomsten is de term 'asiellanden' gebruikt. Later is besloten om in het rapport het begrip 'nieuwe etnische groepen' te hanteren, om de indruk te voorkomen dat dit onderzoek vooral betrekking zou hebben op asielzoekers. Tijdens de focusgroepbijeenkomsten was voldoende duidelijk om welke jeugdigen het ging.

Bijlage 4

Achtergrondinformatie nieuwe etnische groepen

In deze bijlage presenteren we enige achtergrondinformatie over de grootste van de door ons genoemde nieuwe etnische groepen. Pas de laatste jaren begint enige informatie over deze groepen beschikbaar te komen.

Van den Tillaart e.a. (2000) trachtten op basis van cijfermateriaal enerzijds en gesprekken met vluchtelingen en statushouders uit verschillende landen (Afghanistan, Ethiopië en Eritrea, Iran, Somalië en Vietnam) anderzijds een beeld te schetsen van hun achtergronden. Daarnaast werden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties profielschetsen gemaakt van onder andere Somaliërs, Iraniërs, Irakezen en Afghanen (Hessels, 2000, 2002; Choenni, 2002; Hessels & Wassie, 2003). Snel e.a. (2000) gingen in hun onderzoek naar migranten uit voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjet-Unie ook in op de achtergronden van deze groepen. Van den Tillaart en Warmerdam (2002) deden onderzoek naar Irakezen. Over een aantal andere groepen (Angolezen, Soedanezen, Congolezen, Sierra Leonezen, en Chinese AMA's) is helaas nog onvoldoende informatie beschikbaar.

Omvang van de groepen

Personen met een verblijfsvergunning en asielzoekers die langer dan zes maanden in Nederland zijn, kunnen zich inschrijven in de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Volgens Nicolaas en Sprangers (2001a) doen asielzoekers die nog in de centrale opvang verblijven dit echter weinig. Alleenstaande minderjarige asielzoekers die na de centrale opvang decentraal, bijvoorbeeld in een Kleine Wooneenheid (KWE), worden gehuisvest, worden in elk geval wel bij de gemeente ingeschreven (informatie Stichting Nidos).

De cijfers van het GBA worden bewerkt en gerapporteerd door het CBS. Volgens het CBS (2000) bevonden zich in Nederland op 1 januari 2000 66.947 migranten uit voormalig Joegoslavië, 33.449 Irakezen, 29.759 Chinezen, 28.780 Somaliërs, 22.893 Iraniërs, 22.625 migranten uit de voormalige Sovjet-Unie, 21.468 Afghanen, 9.356 Ethiopiërs en Eritreërs, 6.115 Congolezen, 4.477 Angolezen, 3.919 Soedanezen en 1.432 Sierra Leonezen. Het gaat hier om de eerste en tweede generatie samen.

Een indicatie van het aandeel AMA's in deze groepen volgt uit cijfers van de voogdij-instelling Nidos (Stichting Nidos, 2002). Zij rapporteren het aantal jongeren per nationaliteit waarover Nidos in verschillende jaren de voogdij voerde. Het is echter niet uitgesloten dat zich onder deze jongeren ook AMA's bevinden die op het moment van tellen (nog) niet waren ingeschreven in het GBA, bijvoorbeeld omdat zij pas enkele maanden in Nederland waren. Tabel 1 geeft de cijfers voor de jaren 1999 en 2000, de jaren die voor dit onderzoek relevant zijn.

Tabel 1: AMA's onder voogdij bij Nidos in 1999 en 2000

nationaliteit	1999	2000
Angola	1.250	2.001
China	2.128	2.571
Somalië	2.020	1.943
Sierra Leone	947	1.333
Guinea	730	1.185
Congo/Zaïre	601	682
Afghanistan	641	661

bron: Nidos

Vergelijking van de cijfers van het CBS en Nidos leert dat vooral de groep Angolezen en Sierra Leonezen voor een belangrijk deel uit AMA's lijkt te bestaan.

Achtergronden

Volgens Snel e.a. (2000) is het aantal in Nederland verblijvende personen uit de *voormalige Sovjet-Unie en voormalig Joegoslavië* tussen 1991 en 1997 sterk toegenomen als gevolg van asielmigratie. Tot het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991 vond slechts weinig migratie vanuit de voormalige Sovjet-Unie naar Nederland plaats, maar dit aantal nam vanaf 1991 sterk toe. Voor de migranten uit voormalig Joegoslavië geldt dat zij voor een deel in de jaren zestig als arbeidsmigrant naar Nederland zijn gekomen, maar voor een nog veel groter deel na 1991 als vluchteling zijn gearriveerd. De oorlog in het voormalig Joegoslavië bracht grote vluchtelingenstromen op gang richting de omliggende Europese landen, waaronder Nederland (De Valk e.a., 2001).

De immigratie van *Irakezen* naar Nederland vond vooral in de jaren negentig plaats, in het bijzonder in de tweede helft daarvan. Ook dit betrof vooral asielmigratie. In de periode 1994 tot 1998 vroegen 27.428 volwassen Irakezen politiek asiel aan. Tussen 1992 en 1998 kregen circa 22.000 Irakezen een verblijfsvergunning (Choenni, 2002).

Ook nagenoeg alle *Somaliërs* die naar Nederland zijn gekomen, hebben asiel aangevraagd in Nederland. Dit nam een aanvang in 1984 en het aantal aanvragen groeide daarna zeer snel, met een piek in de jaren 1992 tot 1994 en tussen 1998 en 1999. De Somalische populatie in Nederland is erg jong. Dit komt overwegend door de binnenkomst van jonge asielzoekers vanaf 1990, alsmede door het aantal geboortes onder Somaliërs in Nederland. Bovendien zijn er veel grote gezinnen onder Somaliërs. Mede hierdoor zal de populatie de eerstkomende decennia waarschijnlijk sterk groeien (Hessels, 2000).

De meeste *Iraniërs* zijn na 1985 als asielzoeker naar Nederland gekomen. In 1994 lag de instroom op het hoogste punt, met ruim 6000 asielaanvragen. In de jaren

daarna daalde dit aantal en stabiliseerde het zich rond 1500 aanvragen per jaar (Van den Tillaart e.a., 2000). In het jaar 2000 was er weer een plotse stijging, die inmiddels is gevolgd door een daling.

De meeste *Afghanen* zijn in de jaren negentig naar Nederland gekomen. Na 1992 is het aantal asielaanvragen van Afghanen sterk gestegen, namelijk van minder dan 400 in 1992 naar ruim 5000 aanvragen in 2000 (Van den Tillaart e.a., 2000). Daarna is het aantal asielaanvragen weer gedaald. Slechts een klein percentage van deze asielaanvragen betreft AMA's. In de geregistreerde bevolking (GBA) is de omvang van de groep Afghanen de laatste jaren sterk gestegen. De Afghaanse bevolkingsgroep is bovendien relatief jong (Hessels & Wassie, 2003).

Vanaf het begin van de jaren tachtig zijn *Ethiopiërs en Eritreërs* in grotere getale als asielzoeker naar Nederland gekomen. Na 1990 is hun aantal gedaald. Ook deze bevolkingsgroep is relatief jong (Van den Tillaart e.a., 2000).

Opleiding en positie op de arbeidsmarkt

Uit het onderzoek van Snel e.a. (2000) blijkt dat migranten uit de *voormalige Sovjet-Unie* zeer hoog zijn opgeleid in vergelijking met autochtonen. Ook het onderwijspeil van migranten uit *voormalig Joegoslavië* is naar verhouding hoog. Het relatief hoge onderwijspeil staat in schril contrast met de positie die zij innemen op de arbeidsmarkt. De arbeidsparticipatie van personen uit voormalig Joegoslavië en de voormalige Sovjet-Unie is zeer laag. Opvallend is ook dat het aandeel van de Joegoslavische mannen dat betaald werk verricht beduidend lager ligt dan het aandeel werkende mannen uit de voormalige Sovjet-Unie (37% versus 56%). Dat slechts 30% van alle ex-inwoners van Joegoslavië en de Sovjet-Unie in de categorie 15 tot en met 29 jaar betaald werk verricht is eveneens een opvallend gegeven. De geringe arbeidsparticipatie onder beide groepen wordt ook zichtbaar in de werkloosheidsstatistieken. Het werkloosheidspercentage onder Joegoslaven is bijna 25% en onder migranten uit de voormalige Sovjet-Unie 13%. De hoge werkloosheid onder Joegoslaven lijkt een combinatie te zijn van enerzijds een relatief hoge werkloosheid onder traditionele gastarbeiders die door het verdwijnen van industriële arbeid hun werk zijn kwijtgeraakt en anderzijds van de specifieke kenmerken van erkende asielpopulaties die door de werking van asielprocedure (gedwongen niets doen) en de institutionele barrières op de Nederlandse arbeidsmarkt – waaronder het niet erkennen van diploma's – moeilijk aan een baan komen. De werkloosheid onder personen uit de voormalige Sovjet-Unie lijkt vooral te kunnen worden verklaard uit enerzijds het onvoldoende aansluiten van genoten opleidingen op de Nederlandse arbeidsmarktsituatie en anderzijds de werking van het asielbeleid.

Door de grote instroom van *Irakezen*, met name in de periode 1996 tot 1998, zou er in Nederland een Irakese gemeenschap zijn ontstaan met een grote variatie wat betreft herkomst, achtergronden, niveau en opleidingen. Bekend is voorts dat er een aanzienlijke groep zeer hoog opgeleide Irakezen (intellectuelen, academici, hoogleren) in Nederland verblijft (Van den Tillaart & Warmerdam,

2002). Wel blijkt dat de groep Irakezen in Nederland zeker niet uitsluitend uit hoog opgeleiden bestaat. Van de door Van den Tillaart en Warmerdam (2002) onderzochte groep Irakese mannen bleek een kwart niet meer dan basisonderwijs te hebben genoten, bij vrouwen ging het om ruim een derde deel. Iets meer dan de helft van de volwassen Irakese asielzoekers heeft een middelbare of hogere opleiding gehad. Bijna de helft van deze categorie heeft een HBO- of universitaire studie gevolgd. Het zijn met name Irakezen die op jonge leeftijd naar Nederland zijn gekomen – en voor wie het vertrek uit Irak meestal een onderbreking van hun schoolloopbaan impliceerde – die een lage opleiding hebben. Wel blijkt dat deze groepen hier vaak weer onderwijs gaan volgen. Irakezen hebben over het algemeen een slechte positie op de arbeidsmarkt. Naar schatting is ruim de helft werkloos. Veel van degenen die wel een baan hebben, doen werk onder hun niveau. Bovendien is sprake van een lagere arbeidsparticipatie dan bij andere etnische groepen. Irakezen hebben gemiddeld een laag inkomen en ruim een derde heeft een uitkering. Een deel van de Irakezen leeft in Nederland op een lager peil dan zij in Irak gewend waren. In materieel en in maatschappelijk opzicht heeft men een statusdaling ondergaan. Sommigen neigen ernaar dezelfde luxe levensstijl voort te zetten en steken zich in de schulden (Choenni, 2002). Van den Tillaart en Warmerdam (2002) geven in hun onderzoek aan dat zij weinig redenen hebben om aan te nemen dat er zich met Irakese kinderen problemen zouden voordoen in het onderwijs. Dat is tenminste wat vertegenwoordigers van Irakese organisaties hen vertellen. Maar ook uit hun eigen onderzoek blijkt dat er zich maar weinig schoolproblemen voordoen met Irakese kinderen. Van de Irakese kinderen in het middelbaar onderwijs zit de helft op het VBO en de andere helft zit in hogere vormen van middelbaar onderwijs (Choenni, 2002). Dat Irakese kinderen gemiddeld niet slechter presteren dan andere kinderen uit achterstandsgroepen zou voor een belangrijk deel te maken hebben met het hoge opleidingsniveau van een deel van de ouders (Boneschanker, Janssens, & Van der Tuin, 2002). Binnen de meeste Irakese families lijkt men er doorgaans redelijk in te slagen toenemende verschillen in opvattingen en gewoontes van oudere en jongere generatiegenoten met elkaar te verenigen. Bovendien zijn er nogal wat jongere vluchtelingen die niet in gezinsverband leven. In die gevallen wordt bij problemen vaak onderlinge hulp geboden, door familieleden of door andere mensen uit de lokale gemeenschap (Van den Tillaart & Warmerdam, 2002).

Van den Tillaart e.a. (2000) en De Valk e.a. (2001) laten zien dat slechts een minderheid van de *Somaliërs* in Nederland hoger is opgeleid: de meesten hebben een opleiding op middelbaar of lager niveau gehad. In Somalië behaalde diploma's blijken in Nederland van weinig waarde. Dit blijkt vooral fnuikend voor de arbeidskansen van goed opgeleide Somaliërs boven de 30 jaar (Hessels, 2000). Gezien de hoge werkloosheid – tweederde heeft een bijstands- of studiefinancieringsuitkering – ligt het inkomensniveau in de meeste Somalische huishoudens laag. Bij eenderde is het minder dan 680 euro netto per maand (Van den Tillaart e.a., 2000). In tegenstelling tot wat bij de andere groepen het

geval is, wordt in het bestaande onderzoek aangegeven dat er zich onder Somaliërs in Nederland problemen voordoen. Zo wordt in een rapport van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (Hessels, 2000) aangegeven dat het integratieproces van de Somalische bevolkingsgroep moeizaam verloopt. Een groot aantal Somaliërs zou teleurgesteld zijn in de economische mogelijkheden die zij hier hebben, zou na verloop van tijd geen moeite meer doen zich hier op te werken en zou zich terugtrekken in de eigen gemeenschap. Over het algemeen zou daarnaast blijken dat er zich veel problemen voordoen bij de opvang en integratie van Somalische AMAs. Uit een Amersfoorts onderzoek blijkt namelijk dat veel Somalische AMAs naar de Internationale Schakelklassen gaan, waar zij taal- en kennisachterstand weg kunnen werken, maar dat ze het daar over het algemeen niet goed doen (Hirsi Ali, 1999). Bovendien eindigt naar schatting 40% van de huwelijken tussen Somaliërs in Nederland in echtscheiding. Daaruit vloeien weer andere problemen voort, zoals alleenstaande moeders die de opvoeding van de (vaak talrijke) kinderen boven het hoofd groeit en weinig perspectief hebben op een zelfstandig economisch bestaan, kinderen die niet mee kunnen op school en het criminele pad op gaan (Hessels, 2000).

Ondanks het feit dat *Iraniërs* over het algemeen goed opgeleid zijn – velen hebben minstens de middelbare school afgerond op een niveau vergelijkbaar met HAVO – is de weg naar een goede positie op de arbeidsmarkt lang en zwaar. Het blijkt voor velen moeilijk om een baan te vinden die aansluit bij hun aspiraties en kwaliteiten. Deels houdt dit verband met de kwalificatie-eisen die in Nederland gesteld worden voor specifieke beroepen, deels ook met het gesloten karakter van de Nederlandse arbeidsmarkt en sollicitatieprocedures. Vooral hoger opgeleiden hebben er moeite mee werk te accepteren dat zij onder hun niveau vinden liggen. Iraniërs met een technische opleiding en werkervaring in Iran die in Nederland bijscholing hebben gekregen, zijn het meest kansrijk. Ook in de medische en dienstverlenende sector hebben veel Iraniërs emplooi gevonden. Het meest succesvol zijn jonge Iraniërs die in Nederland afstuderen aan een hogere opleiding (Hessels, 2002). Onder Iraniërs constateren Van den Tillaart e.a. (2000) een forse werkloosheid – bijna tweederde krijgt bijstand of studiefinanciering – waardoor het inkomensniveau in de meeste Iranese huishoudens vrij laag ligt. Bij een kwart is het nettobedrag minder dan 680 euro per maand. Ondanks de problemen die worden gesignaleerd, blijkt uit de publicaties over het algemeen veel optimisme wat de toekomst van Iraniërs in Nederland betreft. Zo wordt in een publicatie van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (Hessels, 2002) bijvoorbeeld opgemerkt dat ‘het valt te verwachten dat de Iraanse groep uiteindelijk geruisloos zal opgaan in de Nederlandse samenleving’ (p. 34) en zijn er volgens hetzelfde rapport verschillende tekenen die erop wijzen dat zij langzaam maar zeker een positie verwerven op de Nederlandse arbeidsmarkt. Om aan te tonen dat Iraniërs het over het algemeen goed doen binnen de Nederlandse samenleving wordt verwezen naar de opkomst van Iranese bedrijven, de ontwikkeling van Iranese organisaties en de groei van het aantal Iranese academici op hogere functies.

Een groot deel van de *Afghanen* in Nederland heeft een hogere (universiteit) of middelbare opleiding genoten in het land van herkomst. Het is dus een specifieke groep die naar Nederland is gemigreerd, aangezien het opleidingsniveau van Afghanen in Afghanistan over het algemeen laag is. Wat arbeidsdeelname betreft scoren Afghanen echter het laagst van alle door Van den Tillaart e.a. onderzochte groepen (Ethiopiërs & Eritreërs, Iraniërs, Somaliërs en Vietnamezen). Dit wordt mogelijk verklaard door het feit dat de Afghanen ten tijde van het betreffende onderzoek, vergeleken met de andere onderzochte groepen, nog relatief kort in Nederland verbleven (zie ook Hessels & Wassie, 2003). Gezien de hoge werkloosheid – ruim driekwart heeft een bijstands- of studie-financieringsuitkering – ligt het inkomensniveau bij Afghanen in Nederland erg laag. Bijna een kwart heeft een netto maandinkomen van minder dan 500 euro per maand. Ruim een kwart van de huishoudens moet rondkomen van minder dan 680 euro per maand (Van den Tillaart e.a., 2000). Wat uit het onderzoek van Van den Tillaart e.a. verder opvalt, is dat Afgaanse kinderen het over het algemeen beter doen op school dan kinderen uit andere groepen. Ruim eenderde van deze kinderen gaat namelijk naar het voortgezet onderwijs of naar het vervolgonderwijs.

Een duidelijke meerderheid van de *Ethiopiërs* en *Eritreërs* (80%) heeft in de landen van herkomst een middelbare of een lagere opleiding genoten. Ethiopiërs en Eritreërs scoren wat arbeidsdeelname betreft het hoogst van alle door Van den Tillaart e.a. onderzochte groepen. Gezien de relatief geringe werkloosheid – slechts eenderde heeft een bijstands- of studie-financieringsuitkering – ligt het inkomensniveau bij een deel van de Ethiopiërs/Eritreërs wat hoger. Eenvijfde van de huishoudens moet rondkomen van minder dan 680 euro netto per maand, maar ruim eenderde zit toch boven de 900 euro netto per maand (Van den Tillaart e.a., 2000).

Bijlage 5

Afkortingenlijst

ADHD	Attention Deficit and Hyperactivity Disorder
AMA	Alleenstaande minderjarige asielzoeker
AZC	Asielzoekerscentrum
BPS	Bedrijfsprocessensysteem
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CRIEM	Criminaliteit in relatie tot de integratie van etnische minderheden
DJC	directie Jeugd en Criminaliteitspreventie
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
HALT	Het Alternatief
HKS	Herkenningsdienstsysteem
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
ISK	Internationale Schakelklas
IVR	Integrale Veiligheidsrapportage
KWE	Kleine wooneenheid
OBJD	Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie
OC	Onderzoek- en opvangcentrum
OM	Openbaar Ministerie
VAS	Vreemdelingen Administratie Systeem
ZM	Zittende Magistratuur

De WODC-rapporten

Om zo veel mogelijk belanghebbenden te informeren over de onderzoeksresultaten van het WODC wordt een beperkte oplage van de rapporten kosteloos verspreid onder functionarissen, werkgroepen en instellingen binnen en buiten het Ministerie van Justitie. Dit gebeurt aan de hand van een verzendlijst die afhankelijk van het onderwerp van het rapport opgesteld wordt. De rapporten in de reeks Onderzoek en Beleid (O&B) worden uitgegeven door Boom Juridische uitgevers en zijn voor belangstellenden, die niet voor een kosteloos rapport in aanmerking komen, te bestellen bij Boom distributiecentrum, postbus 400, 7940 AK Meppel, tel.: 0522-23 75 55, via e-mail: bdc@bdc.boom.nl.

Een complete lijst van de WODC-rapporten is te vinden op de WODC-site (www.wodc.nl). Daar zijn ook de uitgebreide samenvattingen te vinden van alle vanaf 1997 verschenen WODC-rapporten. Volledige teksten van de rapporten (vanaf 1999) zullen met terugwerkende kracht op de WODC-site beschikbaar komen. Hieronder volgen de titelbeschrijvingen van de in 2001, 2002 en 2003 verschenen rapporten.

Huls, F.W.M., M.M. Schreuders, M.H. Ter Horst-van Breukelen, F.P. van Tulder (red.)

Criminaliteit en rechtshandhaving 2000; ontwikkelingen en samenhangen
2001, O&B 189

Jungmann, N., E. Niemeijer, M.J. ter Voert

Van schuld naar schone lei; evaluatie Wet Schuldsanering natuurlijke personen
2001, O&B 190

Leuw, Ed., N. Mertens

Evaluatie beginselenwet Tbs/wet Fokkens
2001, O&B 191

Huijbregts, G.L.A.M., F.P. van Tulder, D.E.G. Moolenaar

Model van justitiële jeugdvoorzieningen voor prognose en capaciteit
2001, O&B 192

Kruissink, M., C. Verwers

Het nieuwe jeugdstrafrecht; vijf jaar ervaring in de praktijk
2001, O&B 193

Verrest, P.A.M.

Ter vergelijking; een studie naar het Franse vooronderzoek in strafzaken
2001, O&B 194

Kamphorst, P.A., G.J. Terlouw

Van vast naar mobiel; een evaluatie van het experiment met elektronisch huisarrest voor minderjarigen als modaliteit voor de voorlopige hechtenis
2002, O&B 195

Moolenaar, D.E.G., F.P. van Tulder, G.L.A.M. Huijbregtsen, W. van der Heide

Prognose van de sanctiecapaciteit tot en met 2006
2002, O&B 196

Bokhorst, R.J., C.H. de Kogel, C.F.M. van der Meij

Evaluatie van de Wet BOB; fase 1: de eerste praktijkervaringen met de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden
2002, O&B 197

Kleemans, E.R., M.E.I. Brienen, H.G. van de Bunt m.m.v. R.F. Kouwenberg,

G. Paulides, J. Barendsen

Georganiseerde criminaliteit in Nederland; tweede rapportage op basis van de WODC-monitor

2002, O&B 198

Voert, M. ter, J. Kuppens

Schijn van partijdigheid rechters

2002, O&B 199

Daalder, A.L.

Het bordeelverbod opgeheven; prostitutie in 2000-2001

2002, O&B 200

Klijn, A.

Naamrecht

2002, O&B 201

Kruissink, M., C. Verwers

Jeugdreclassering in de praktijk

2002, O&B 202

Eshuis, R.J.J.

Van rechtbank naar kanton; evaluatie van de competentiegrensverhoging voor civiele handelszaken in 1999

2002, O&B 203

Meijer, R.F., M. Grapendaal, M.M.J. van Ooyen, B.S.J. Wartna, M. Brouwers,

A.A.M. Essers

Geregistreerde drugcriminaliteit in cijfers; achtergrondstudie bij het Justitieonderdeel van de Nationale Drugmonitor: Jaarbericht 2002

2003, O&B 204

Tak, P.J.J.

The Dutch criminal justice system; organization and operation – second revised edition

2003, O&B 205

Kromhout, M., M. van San

Schimmige werelden; nieuwe etnische groepen en jeugdcriminaliteit

2003, O&B 206